

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1030
Land:	Afghanistan
Kilde:	Landinfo
Titel:	Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen og konfliktmønster i 2019
Udgivet:	22. januar 2020
Optaget på baggrundsmaterialet:	18. februar 2020

Temanotat

Afghanistan: Sikkerhetssituasjon og konfliktmønster i 2019

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

There have been major fluctuations in the conflict-related violence in 2019. In the first half of the year there was a decrease in both the number of recorded security incidents and the number of civilian victims, while the third quarter was very violent. In the fourth quarter, violence was again reduced.

In September, peace talks between the Taliban and the United States broke down. The September 28 presidential election shows that elections in Afghanistan are not about politics, but about the distribution of power and positions. The turnout was very low. The announcement of the result has been postponed several times due to suspicion of extensive cheating and recounting of votes.

Afghan and international forces have carried out more than a thousand air strikes in 2019. High civilian casualties as a result of the attacks contribute to a negative attitude towards the international community. Complex attacks and suicide attacks were reduced by about 35 percent compared to 2018. This is also true in the capital, Kabul city. The ISKP is significantly weakened and their territorial control reduced.

SAMMENDRAG

Det har i 2019 vært store svingninger i den konfliktrelaterte volden. I første halvår var det nedgang i både antallet registrerte sikkerhetshendelser og antallet sivile ofre, mens tredje kvartal var svært voldelig. I fjerde kvartal ble volden igjen redusert.

I september brøt fredssamtalene mellom Taliban og USA sammen. Presidentvalget 28. september viser at valg i Afghanistan ikke handler om politikk, men om fordeling av makt og posisjoner. Valgdeltagelsen var svært lav. Annonsering av resultatet har blitt utsatt flere ganger på grunn av mistanke om omfattende juks og omtelling av stemmer.

Afghanske og internasjonale styrker har gjennomført mer enn tusen luftangrep i 2019. Høye sivile tapstall som følge av angrepene bidrar til en negativ holdning mot det internasjonale samfunnet. Komplekse angrep og selvmordsangrep ble redusert med om lag 35 prosent sammenlignet med 2018. Det gjelder også i hovedstaden Kabul by. ISKP er betydelig svekket og deres territorielle kontroll redusert.

INNHold

1. Innledning	6
2. Samtaler mellom Taliban og USA	6
2.1 De første forhandlingene	7
2.1.1 Fredsprosessen bryter sammen	8
2.2 Nye forhandlinger	8
3. Presidentvalget i Afghanistan	9
3.1 Gjennomføringen av valget	10
4. Utvikling i sikkerhetssituasjonen	11
4.1 Det voldelige tredje kvartalet	11
4.2 Rolig avslutning på året	12
5. Konfliktmønsteret	12
5.1 Luftangrepene	13
5.1.1 Er luftangrepene et egnet våpen til å bekjempe opprøret?	14
5.1.2 Nedstenging av telekommunikasjonsnettet	14
5.2 Selvmordsangrep og komplekse angrep	15
5.3 Måltrettede drap	16
5.3.1 Risiko for familiemedlemmer	16
5.3.2 Risiko for tidligere tolker	17
6. Aktørene i konflikten	17
6.1 Taliban	17
6.1.1 Elitestyrkene Red Units	18
6.1.1.1 Rekruttering til Taliban	18
6.1.2 Betydningen av Talibans skyggestruktur for sivilbefolkningen	18
6.1.2.1 Skattlegging	19
6.1.2.2 Helse og skole	20
6.1.2.3 Talibans rettsapparat	20
6.2 Islamic State Khorasan Province (ISKP)	21
6.3 Afghanske og internasjonale styrker	22
7. Situasjonen i Kabul by	23
7.1 Selvmordsangrep og komplekse angrep i 2019	24
7.2 Kriminalitet	25
8. Særskilte områder	26
8.1 Distriktene Jaghori og Malestan	26
8.2 De nordøstlige provinsene	27
8.3 Veisikkerhet	28
9. Referanser	30

1. INNLEDNING

Dette notatet omhandler den væpnede konflikten og konfliktdynamikken i Afghanistan i 2019. Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er flytende, uoversiktlig og i rask endring, noe som også har vært tilfelle i perioden som dette notatet dekker. Det er særlig to forhold som har påvirket konfliktmønsteret i 2019; fredssamtalene mellom Taliban og USA, samt presidentvalget som ble avholdt 28. september.

Notatet har et overordnet fokus og omhandler i begrenset grad spesifikke geografiske områder. I den grad konkrete områder nevnes, er det fordi det her har vært vesentlige endringer eller særskilte hendelser i løpet av 2019. Enkelte distrikter eller områder trekkes frem fordi de viser en trend eller et utviklingstrekk. Videre kan spesifikke områder nevnes fordi det dreier seg om områder av særlig interesse for norsk utlendingsforvaltning.

De muntlige kildene som notatet bygger på, ble intervjuet under en informasjonsinnhentingsreise til Kabul i oktober 2019. De fleste muntlige kildene er anonymisert, og verken navn eller organisasjonstilknytning oppgis. Mens notatet i hovedsak bygger på informasjon fra de muntlige kildene, bygger det også på relevante skriftlige kilder. Det er mye tilgjengelig skriftlig materiale om enkelte av temaene. Notatets format og profil gjør det umulig å inkludere alt tilgjengelig materiale.

Ved utvelgelse av kildegrunnlaget er det sett hen til kildenes pålitelighet og kjennskap til Afghanistan. Det kan være vanskelig å få etterrettelig informasjon fra de mest omstridte områdene, men også fra områder som er under full kontroll av Taliban eller rurale områder som er av liten strategisk betydning. Informasjon kan være partisk, og særlig bør informasjon som gis av partene i konflikten behandles med varsomhet. United Nations Assistance Mission to Afghanistan (UNAMA) er den eneste aktøren som systematisk og regelmessig rapporterer om hvordan konflikten påvirker den afghanske sivilbefolkningen.

Det er utfordrende å skaffe pålitelig informasjon og sammenlignbart kvantitativt datamateriale over tid om den konfliktrelaterte volden. Det er et begrenset antall kilder som presenterer systematisk innsamlet tallmateriale. En av utfordringene ved bruk av tallmaterialet er at ulike kilder kan anvende ulik terminologi og metode, slik at disse vanskelig kan sammenlignes. Tallmaterialet som presenteres i notatet bør derfor ikke tolkes bokstavelig, men som uttrykk for en utvikling eller trend.

2. SAMTALER MELLOM TALIBAN OG USA

Konflikten mellom afghanske myndigheter og Taliban er fastlåst, og ingen av partene har tilstrekkelig styrke til å vinne på slagmarken. Den eneste farbare veien for å få slutt på konflikten ser ut til å være en politisk løsning.

Taliban er konsistent i budskapet om at de fortsetter jihad til den siste utenlandske soldaten har forlatt afghansk jord; tilbaketrekking av de amerikanske styrkene er et absolutt krav fra Talibans side (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019). Et annet absolutt krav for å inngå forhandlinger med USA, har vært at afghanske

myndigheter ikke skal inviteres til å delta i samtalene. Ifølge Taliban har afghanske myndigheter ingen legitimitet, og er USAs nikkedukker («puppets»).

Det var lenge uaktuelt og ansett for å være dypt problematisk for USA å gå i forhandlinger med Taliban uten at afghanske myndigheter var inkludert i prosessen og deltok i samtalene. Å forhandle med Taliban er å gi dem legitimitet og status som en relevant aktør. Samtidig er det en kjent sak at president Donald Trump vil ut av Afghanistan. USA har brukt store beløp på en konflikt som ikke ser ut til å ha noen ende, de har mistet mange soldater og Trump trenger en utenrikspolitisk seier frem mot det amerikanske presidentvalget.

Etter at kravet om tilbaketrekking av de internasjonale styrkene er innfridd, skal Taliban være villig til å forhandle med afghanske myndigheter om en endelig fredsavtale som inkluderer maktdeling og styreform. Dette var forhandlinger som angivelig skulle ha foregått i Oslo.

Eventuelle forhandlinger vil være kompliserte, idet afghanske myndigheter og Taliban står svært langt fra hverandre. Andre land i regionen, som Pakistan, må også involveres. Et grunnleggende spørsmål er om Afghanistan skal være en islamsk republikk, som i dag, eller et emirat. Andre viktige tema er kvinners rettigheter og menneskerettigheter (diplomatkilde, samtale oktober 2019). Talibans ideologiske ståsted tilsier at det ikke er gitt at de er villig til å bygge på den afghanske grunnloven og grunnpilarene i det afghanske statsbyggingsprosjektet.

2.1 DE FØRSTE FORHANDLINGENE

Det første møtet mellom USA og Taliban ble avholdt i juli 2018. I perioden frem til august 2019 ble det avholdt ni møter i Doha, Qatar. USAs delegasjon var ledet av Zalmay Khalilzay, en utvandret pashtuner opprinnelig fra byen Mazar-e Sharif. Talibans sjefsforhandler var mulla Abdul Ghani Baradar, en av Talibans grunnleggere tilbake i 1994. Fra 2010 hadde han sittet i pakistansk fengsel, men ble løslatt høsten 2018 for å delta i forhandlingene (Al Jazeera 2019a).

Selv om det foregikk aktive forhandlinger i Doha, var det ingen våpenhvile på bakken i Afghanistan. Strategien til begge parter syntes å være «talk and fight». Den 12. april 2019 kunngjorde Taliban oppstart av årets våroffensiv, Al-Fath Jihadi Operations, på sin hjemmeside Voice of Jihad. Det var ingenting i erklæringen som tilsa at Talibans strategi var nedskalering av volden, eller en mer vennligsinnet innstilling overfor amerikanerne (IEA 2019). Flere angrep i 2019 har vært direkte rettet mot den internasjonale sivile og militære mål – og særlig mot amerikanerne. Ifølge en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) er angrepene først og fremst en reaksjon på den pågående luftkrigen.

Sommeren 2019 var det stor avstand mellom de voldelige forholdene på bakken i Afghanistan til de avsluttende samtalene som pågikk i Doha. Ifølge en analytiker (samtale oktober 2019) er et høyt konfliktnivå ikke egnet til å bygge tillit mellom partene. Afghanske og internasjonale styrker gjennomførte et høyt antall luftangrep. Talibanerne på landsbygda var i konstant fare for å bli bombet, mens deres lederskap reiste åpent og fritt mellom Afghanistan og Qatar uten å risikere verken arrestasjon eller andre reaksjoner. Taliban gjennomførte flere angrep rettet mot amerikanerne, blant annet i mai 2019, da en amerikansk NGO ble rammet. Taliban påtok seg ansvaret og hevdet at de angrep fordi NGO-en representerer en anti-islamsk ideologi (BBC 2019a).

Ifølge en diplomatkilde var forhandlingene fullført og avtalen klar til undertegning i august 2019. President Trump inviterte både Taliban og president Ashraf Ghani til Camp David for signering av avtalen.

2.1.1 Fredsprosessen bryter sammen

Møtet på Camp David ble avlyst på kort varsel. Trump kunngjorde dette i en tweet den 7. september 2019, der han videre hevdet at forhandlingene med Taliban var avsluttet, og at fredsprosessen var «død». Den utløsende årsaken skal ha vært en bilbombe mot en NATO-konvoi i Masood Square i Kabul tidligere i september. En amerikansk soldat ble drept i angrepet, i tillegg til minst ti sivile afghanere (Kelly & Atwood 2019). Kunngjøringen fra Trump var uventet – ingen analytikere eller andre hadde forutsett en slik utvikling – selv om mange hadde undret seg over det høye voldsnivået i tiden frem mot signering av den fremforhandlede avtalen.

Ingen av Landinfos kilder har faktisk sett den fremforhandlede avtalen. Flere kilder har pekt på at den reelle grunnen til sammenbruddet kan ha vært ubalansen i avtalen, og det faktum at amerikanerne hadde fått lite gjennomslag for sine krav. Et viktig krav fra USAs side, i tillegg til kravet om at terrororganisasjoner ikke skal kunne operere på afghansk jord, var gjensidig våpenhvile. Det fikk de ikke gjennomslag for. Et annet stridstema var tidsrammen for den amerikanske tilbaketrekkingen (internasjonal organisasjon; analytiker, samtaler oktober 2019).

Også andre forhold kan ha bidratt til at Trump trakk seg fra prosessen med Taliban. Kritiske røster pekte på at det var umusikalsk å invitere Taliban til Camp David tett opp mot markeringen av årsdagen for 11. september. En analytiker sa videre i samtale med Landinfo (oktober 2019) at president Trump antagelig er av den oppfatning at det er mulig for USA å trekke seg ut av Afghanistan uten at det foreligger en avtale.

Selv om Taliban utad sto sammen i strategien om å forhandle med USA, skal det ha vært stor uenighet internt i Taliban. Uenigheten var mellom den militære og politiske fløyen – mellom de som kjemper på slagmarken og de som sitter rundt et bord og forhandler (diplomatkilde, samtale oktober 2019). En teori er at sammenbruddet i forhandlingene var et resultat av en aktiv undergraving av fredsprosessen i deler av Taliban, nærmere bestemt i den militære fløyen, som ønsket at fredsprosessen skulle havarere. Dette kom til uttrykk ved at det generelle voldsnivået økte i ukene før signering, og at amerikanske mål ble angrepet.

Er denne analysen riktig, reises spørsmålet om i hvilken grad Talibans ledelse har kontroll over krigerne på bakken, og om en signert avtale vil bli respektert i alle deler i Taliban. Ifølge en diplomatkilde (oktober 2019) hadde shuraen i Helmand gitt uttrykk for at den ikke kom til å støtte avtalen. Samtidig understreket kilden at det er god disiplin i Taliban, og fotsoldatene respekterer ordre fra sine overordnede.

2.2 NYE FORHANDLINGER

En velinformert analytiker (samtale oktober 2019) har påpekt at en viktig grunn til at samtalene brøt sammen, var at partene ikke fikk anledning til å opparbeide tilstrekkelig tillit til hverandre. Dette handler delvis om at det var tidspress og at forhandlingene ikke ble fulgt opp med forpliktende handlinger som eksempelvis reduksjon i voldsnivået eller utveksling av fanger.

Mer enn to måneder etter at forhandlingene brøt sammen, fant det likevel sted en fangeutveksling. To lærere ved American University i Kabul, en fra Australia og en

fra USA, hadde vært i Talibans fangenskap siden 2016. I november 2019 ble de satt fri i bytte mot tre fanger fra den væpnede opposisjonen, herunder en fange med tilknytning til Haqqani-nettverket som var dømt til døden. Fangeutvekslingen ble tolket som en tilnærming mellom partene, og økte sannsynligheten for at fredssamtaler kunne gjenopptas (Goldman & Zucchini 2019).

Den 28. november 2019 gjennomførte Trump et uannonisert besøk til Bagram-basen, som huser en stor andel av de amerikanske troppene. Dette var presidentens første besøk til Afghanistan. I talen til de amerikanske troppene opplyste han at amerikanerne er i samtaler med Taliban, som «wants to make a deal». Trump opplyste videre at han kommer til å redusere det amerikanske styrkebidraget betydelig (BBC 2019c).

Den tiende runden med forhandlinger startet 7. desember 2019. Etter at det ble kjent at samtalene var gjenopptatt, gjennomførte Taliban den 11. desember et komplekst angrep rettet mot Bagram-basen (Abed & Mashal 2019). Hendelsen understøtter synet om at det er krefter i Taliban som aktivt motarbeider fredsprosessen.

Det er usikkerhet knyttet til resultatet av forhandlingene, tidsperspektivene og hva som skjer med det amerikanske engasjementet i landet. En velinformert analytiker (samtale oktober 2019) mente at amerikanerne kommer til å trekke seg ut, uavhengig av om det blir enighet om en avtale eller ei. Hverken demokrater eller republikanere ønsker å forbli i Afghanistan (diplomatkilde, samtale oktober 2019). Dersom Taliban deler denne analysen, kan det forklare hvorfor deler av bevegelsen mangler motivasjon for å forhandle – de kan bare lene seg tilbake og vente på at tilbaketrekkingen faktisk skjer.

Eksterne aktører og naboland har over tid hatt sterke interesser i Afghanistan. De eksterne aktørene allierer seg med interne grupperinger, og dette har i flere tiår resultert i ustabilitet og konflikt. Både Pakistan og Iran har spilt og spiller en slik rolle i Afghanistan. Taliban har fortsatt tette bånd til Pakistan, selv om det er krefter i Taliban som ønsker å distansere seg fra Pakistan. Når det gjelder Iran, mottok den iranske utenriksministeren Mohammad Javad Zarif en delegasjon fra Taliban for å diskutere en mulig fredsprosess i Afghanistan så sent som i slutten av november 2019 (Amiri 2019). I løpet av høsten har Taliban-delegasjoner besøkt både Moskva og Beijing i samme ærend. Det er også mange vestlige land som, på ulikt vis, engasjerer seg i den videre prosessen (UN Secretary General 2019c, s. 3).

En velinformert analytiker (samtale oktober 2019) viste til at den afghanske kulturen er en forhandlingskultur, og argumenterte at det er på tide at afghanerne selv får hovedrollen i prosessen med å finne en fredelig løsning på konflikten i landet. Det er afghanerne som skal leve med resultatet som forhandles frem. De utenlandske styrkene skal ut av landet, enten det dreier seg om tilbaketrekking på kort eller lang sikt.

3. PRESIDENTVALGET I AFGHANISTAN

Parallelt med innspurten i samtalene mellom USA og Taliban, pågikk det presidentvalgkamp i Afghanistan. Enkelte kandidater og andre politiske skikkelser, blant annet Hamid Karzai, mente at det ville vært mer hensiktsmessig å først få på plass en fredsavtale, og deretter gjennomføre presidentvalg, men slik ble det ikke (UN Secretary General 2019b, s. 2).

Mange fryktet at valget i 2019 skulle bli en reprise av presidentvalget i 2015. Det ser ut til at skeptikerne får rett. Ved forrige presidentvalg var første runde i april 2014, mens valgrunde nummer to ble avholdt i juni 2015. Dato for kunngjøring av valgresultatet av andre runde ble stadig utsatt. Begge kandidatene hevdet at de var valgets vinner. USAs daværende utenriksminister John Kerry spilte en viktig rolle i å få på plass en avtale om en samlingsregjering mellom valgets to rivaler; Ashraf Ghani ble utnevnt som president og Abdullah Abdullah fikk rollen som «Chief Executive Officer», en rolle som lettest kan oversettes med statsminister. Modellen viste seg å være dysfunksjonell, og hele perioden har vært preget av store samarbeidsproblemer mellom Ghani og Abdullah. Perioden har vært kjennetegnet av en sammenhengende politisk krise (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019).

Presidentvalget i 2019 var opprinnelig berammet til 20. april, men valgkommisjonen Independent Election Commission (IEC) besluttet først å utsette valget til 20. juli og deretter til 28. september. Det var lenge uklart om det ville bli en ytterligere utsettelse, men 28. juli gikk startskuddet for valgkampen. Valget ble gjennomført 28. september.

Atten kandidater stilte, blant disse nåværende president Ashraf Ghani, statsminister Abdullah Abdullah og tidligere opprørsleder Gulbuddin Hekmatyar (Adili 2019). Tidligere innenriksminister Mohammad Hanif Atmar var også en kandidat som enkelte mente at hadde mulighet til å gå av med seieren, men han trakk sitt kandidatur i august. Han viste til den vanskelige sikkerhetssituasjonen og de pågående samtale mellom Taliban og USA (Tanzeem 2019).

3.1 GJENNOMFØRINGEN AV VALGET

Det har vært stor misnøye og kritikk av valgprosessen – både før, under og etter selve valgdagen. Talibans nedstenging av mobilnettverkene i store deler av landet, bidro til å vanskeliggjøre gjennomføringen av valget. De kuttet også elektrisitetsforsyningen, blant annet i Baghlan-provinsen, noe som bidro til ytterligere problemer med gjennomføringen (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Annonseringen av foreløpige resultater ble utsatt flere ganger på grunn av mistanke om omfattende juks, biometriske systemer som ikke fungerte, undersøkelse av tvilsomme stemmer og omtelling. De første resultatene skulle offentliggjøres 19. oktober, men IEC utsatte kunngjøring av resultatene til 14. november 2019. Heller ikke den fristen klarte IEC å overholde og kunngjøringen ble deretter utsatt på ubestemt tid. Både president Ashraf Ghani og Abdullah Abdullah utropte seg selv som valgvinners (Radio Free Europe 2019b). Samtidig har flere kandidater kommet med signaler om at de mener at prosessen mangler legitimitet og at de ikke kommer til å akseptere resultatet. Det gjelder blant annet Abdullah og Hekmatyar (Ariana News 2019b). Først 22. desember 2019 var valgkommisjonen i stand til å presentere et foreløpig valgresultat. Sittende president Ashraf Ghani ser ut til å bli valgets vinner, og skal ha fått 50,64 prosent av stemmene. Dersom resultatet blir stående, vil det ikke være behov for å gjennomføre en andre valgomgang i det afghanske presidentvalget (BBC 2019d).

Volden fra den væpnede opposisjonen, kombinert med mistillit til valgprosessen og skuffelse over hva tidligere presidenter har utrettet, resulterte i svært lav valgdeltakelse. Mange afghanere var hjemmesittere, og i rurale områder var store deler av befolkningen ikke villig til å risikere livet for å stemme ved et valg som uansett ikke ville utgjøre noen forskjell for dem (analytiker, samtale oktober 2019). Av 9,6

millioner registrerte velgere, var det bare om lag 2,7 millioner som faktisk benyttet stemmeseddelen på valgdagen (UN Secretary General 2019c, s. 2). Selv om mange afghanere i prinsippet støtter ideen om demokrati, har ikke utviklingen de siste årene bygget opp under troen på at demokrati er løsningen for Afghanistan. De aller fleste politikere, også president Ghani som mange hadde tillit til før han tiltrådte, har vist seg å være uten evne til å løse de grunnleggende problemene i samfunnet.

Tradisjonelt øker den opprørsinitierte voldsbruken i forkant av valg, og dette skjedde også i 2019. Taliban kom med flere uttalelser i forkant av valget, og to dager før valgdagen oppfordret de til boikott av valget, og kunngjorde samtidig deres intensjon om å angripe valglokaler. Det uttalte målet var å hindre gjennomføringen av valget (UN Secretary General 2019c, s. 2). På tross av at Afghan National Defense and Security Forces (ANDSF) brukte mange ressurser på å sikre valglokalene, var det mye vold i forkant av valget og på selve valgdagen. Det dreide seg om mindre angrep, men det ble ikke registrert store eller komplekse angrep. UNAMA registrerte 458 sivile ofre i valgrelatert vold, hvorav 85 ble drept og 373 såret. På selve valgdagen registrerte UNAMA hundre hendelser. Hendelsene på valgdagen tok livet av 28 personer og 249 sivile ble såret (UNAMA 2019c, s. 1).

Valgprosessen illustrerer svakheten ved landets demokratiske institusjoner, og at staten ikke er i stand til å etterfølge grunnleggende demokratiske spilleregler. Valg og valgkamp handler ikke om politikk og ideologi, men om fordeling av posisjoner og makt. Fusk er utbredt, og folkets vilje har liten betydning.

4. UTVIKLING I SIKKERHETSSITUASJONEN

I løpet av 2019 har det vært store svingninger i konfliktens intensitet. Sammenlignet med foregående år ble det i første halvår registrert nedgang i både antallet sikkerhetshendelser og antallet sivile ofre i konfliktrelatert vold. Enkelte analytikere pekte på en svært hard vinter med uvanlig mye snø og lave temperaturer som forklaring på nedgangen. Andre mente at de pågående fredssamtalene forklarte reduksjonen i konfliktintensiteten.

Den 12. april 2019 kunngjorde Taliban oppstart av årets våroffensiv, Al-Fath Jihadi Operations, på sin hjemmeside Voice of Jihad (IEA 2019). I motsetning til tidligere år, ble ikke kunngjøringen fulgt opp med økt voldsbruk. Mai og juni er tradisjonelt måneder med mye konfliktrelatert vold, men det var ikke tilfelle i 2019 (internasjonal kilde, oktober 2019).

UNAMAs tall (2019a) for første halvår 2019 viste en reduksjon på mer enn 25 prosent i antallet registrerte sivile ofre i konfliktrelatert vold sammenlignet med samme periode i 2018. Nedgangen kan forklares med færre selvmordsangrep og komplekse angrep, samt mindre bakkekamper. Sivile ofre som følge av luftangrep økte.

4.1 DET VOLDELIGE TREDJE KVARTALET

Det var ventet at konflikten ville intensiveres gjennom sommeren og frem mot presidentvalget, hvilket også skjedde. UNAMA har aldri registrert så mange sivile ofre i løpet av et kvartal som i tredje kvartal 2019; 1174 sivile ble drept og 3139 såret.

Sammenlignet med tredje kvartal i 2018, økte antallet sivile ofre med mer enn 40 prosent (UNAMA 2019b, s. 3).

Ifølge en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) var september den måneden med flest sikkerhetshendelser som er registrert i Afghanistan. FN registrerte 2780 sikkerhetshendelser, en økning på 44 prosent sammenlignet med september 2018 (UN Secretary General 2019c, s. 5). I løpet av en uke i august ble det gjennomført ni selvmordsangrep, mens det i september ble registrert 17 selvmordsangrep. Ved utgangen av september var antallet sivile ofre i 2019 for årets første ni måneder omtrent på samme nivå som ved utgangen av september 2018 (UNAMA 2019b, s. 1).

I løpet av første uken i september var det store offensiver i nordøst mot tre provinshovedsteder og en rekke distrikter. Hele den nordøstlige regionen ble angrepet, og det var flere likhetstrekk med angrepet på Ghazni i august 2018 – da ble en hel provins angrepet. Provinshovedstaden i Farah var truet samtidig, og ifølge en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) var det bare tilfeldigheter som gjorde at ikke en eller flere av provinshovedstedene falt. Slike koordinerte offensiver gjør det vanskelig for ANDSF å respondere.

Volden sammenfalt med at fredssamtalene gikk inn i en avgjørende fase, og med gjennomføringen av presidentvalget 28. september. Det var flere angrep rettet direkte mot den internasjonale militære tilstedeværelsen i både Kabul og andre områder i landet. Angrep var også rettet mot Kabuls «grønne sone» og «Green Village», som huser deler av den internasjonale og diplomatiske tilstedeværelsen i landet.

4.2 ROLIG AVSLUTNING PÅ ÅRET

I oktober, november og desember ble igjen intensiteten i konflikten og voldsutøvelsen redusert. Særlig var november en svært rolig måned med få opprørsinitierte angrep, og antallet luftangrep ble halvert fra oktober til november. Det var i årets fjerde kvartal en betydelig reduksjon i antallet luftangrep (internasjonal kilde, e-post 2020).

Det har imidlertid vært alvorlige sikkerhetshendelser også i fjerde kvartal, som da en bilbombe ble detonert i Kabul den 13. november. Sju personer ble drept i angrepet. I siste halvdel av november og desember var det ingen høyprofilerte selvmordsangrep i de store byene eller provinshovedstedene (internasjonal kilde, e-post 2020).

Det finnes ulike tolkninger av hvorfor volden ble redusert etter presidentvalget i september. En diplomatkilde (samtale oktober 2019) mente det kunne være uttrykk for at Taliban ønsket å lokke amerikanerne tilbake til forhandlingsbordet, mens andre mente at Taliban hadde brukt så mye «krutt» i tredje kvartal at de ikke hadde kapasitet til å fortsette med samme intensitet. Det kan også være uttrykk for at Taliban er svekket på grunn av de mange luftangrepene.

5. KONFLIKTMØNSTERET

Det er store forskjeller i konfliktmønster og i konfliktens intensitet mellom ulike provinser og regioner. Helmand og Kandahar er provinsene med flest registrerte sikkerhetshendelser; i Helmand ble det registrert om lag 3000 sikkerhetshendelser i 2019. De mest voldsutsatte provinsene, i tillegg til Helmand og Kandahar, er

Nangarhar, Kunar, Farah og Faryab. I provinser som Panjshir og i det sentrale høylandet registreres lite konfliktrelatert vold (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019).

Ved årets slutt hadde Taliban kontroll i til sammen 24 distrikter, en reduksjon på fem distrikter sammenlignet med årsskiftet i 2018. Myndighetene kontrollerer 130 distrikter, mens de resterende 250 distriktene er omstridte (internasjonal kilde, e-post 2020).

Krigshandlinger på bakken (bakkekamper) utgjorde ifølge FNs generalsekretær mer enn halvparten av alle registrerte sikkerhetshendelser. I perioden fra 9. august til 7. november 2019 registrerte FN om lag 3660 bakkekamper, som utgjorde 55 prosent av alle registrerte sikkerhetshendelser (UN Secretary General 2019c, s. 5).

5.1 LUFTANGREPENE

Luftkrigen startet i mars 2017 og sammenfalt med at den nye administrasjonen i Washington var på plass. Luftkrigen har rammet Taliban hardt, og det er særlig på landsbygda at Taliban er under sterkt press på grunn av luftangrepene. Mange talibanere på alle nivåer, både lederskap og kommandanter, har blitt drept (internasjonal kilde; internasjonal organisasjon, samtaler oktober 2019). Amerikanske og internasjonale styrker er hovedarkitektene bak luftkrigen, og dette bidrar til å forklare at Taliban i 2019 hadde fokus på å slå tilbake og ramme utenlandske mål i landet.

Antallet luftangrep er høyt. I 2018 ble det registrert mer enn tusen luftangrep i løpet av året. I 2019 fortsatte luftangrepene med økt intensitet og omfang. Fra 10. mai til 8. august økte antallet luftangrep med 57 prosent sammenlignet med samme periode i 2018 (UN Secretary General 2019b, s. 5). I september ble det registrert mer enn 250 luftangrep – det høyeste antallet som noen gang har blitt registrert. Det var, naturlig nok, flest luftangrep i områder med høyest konfliktnivå, eksempelvis ble 30 prosent av luftangrepene i 2019 registrert i Helmand provins. I perioden mellom 10. mai og 8. august var nesten halvparten av luftangrepene fordelt mellom to provinser – Helmand og Ghazni (internasjonal kilde, oktober 2019; UN Secretary General 2019b, s. 5). Samme trend fortsatte i høstmånedene. Av 488 luftangrep registrert i perioden fra 9. august til 7. november, var 40 prosent i Helmand og Ghazni (UN Secretary General 2019c, s. 5).

Informasjon om hvem som utfører luftangrepene er klassifisert, men det antas at amerikanerne gjennomførte tre av fire angrep. Både amerikanske og afghanske styrker gjennomfører luftangrep både fra helikopter og fly. Dreier det seg om en drone, er det udiskutabelt at amerikanerne står bak. De fleste angrepene gjennomføres på natten mens det er mørkt (internasjonal kilde, samtale oktober 2019). Det afghanske luftforsvaret bygges stadig ut, og kapasiteten øker ved at materiellet forbedres og personell trenes. Målsettingen er å gjøre afghanske sikkerhetsstyrker i stand til å fortsette luftkrigen med uforminsket styrke etter at amerikanerne har trukket seg ut.

Luftangrepene rammer ikke bare den væpnede opposisjonen, men har også ført til et høyt antall sivile ofre både som følge av feilbombinger og som følge av at sivile mål forveksles med Taliban. Det har vært flere tilfeller av at sivilister på motorsykkel feilaktig har blitt tatt for å være Taliban (internasjonal kilde, samtale oktober 2019). Ifølge UNAMAs registreringer for årets første ni måneder ble 579 sivile drept som følge av luftangrep. Det er kun IEDer som tar flere sivile liv. I motsetning til de fleste

andre typer sikkerhetshendelser, er det høy dødelighet blant de sivile ofrene for luftangrep – flere blir drept enn såret (UNAMA 2019b, s. 2, 8).

Som følge av luftkrigen har det ifølge en internasjonal kilde (oktober 2019) vært en forskyvning i hvem som er ansvarlig for de sivile ofrene. Angrep utført av de internasjonale og afghanske styrker forårsaker en større andel av de sivile ofrene. Tall fra UNAMA bekrefter dette; International Military Forces (IMF) og ANDSFs andel økte med 26 prosent fra 2018 til 2019. I årets tre første kvartaler var de ansvarlig for 28 prosent av de sivile ofrene (UNAMA 2019b, s. 8). I provinsene Helmand og Kandahar var afghanske og internasjonale styrker, for første gang, ansvarlig for mer enn halvparten av sikkerhetshendelsene (internasjonal kilde, e-post 2020). I første halvår 2019 forårsaket afghanske og amerikanske styrker, for første gang, flere sivile dødsfall enn Taliban, ifølge Human Rights Watch (HRW u.å.). Grunnen er den kraftige opptrappingen i luftangrep.

På grunn av de høye sivile tapstallene er mange afghanere, særlig på landsbygda, kritiske til luftkrigen. Den har også bidratt til en negativ holdning mot det internasjonale samfunnet (internasjonal organisasjon; diplomatkilde, samtaler oktober 2019). Luftkrigen tar mange sivile liv, ødelegger hus og infrastruktur, og påvirker sivile afghaneres hverdagsliv i stor grad. Det har vært lite dekning av luftkrigen og dens konsekvenser i internasjonal og nasjonal media.

5.1.1 Er luftangrepene et egnet våpen til å bekjempe opprøret?

Luftangrep har vært et viktig våpen i kampen mot Taliban og andre opprørsgrupper de siste to til tre årene. Det store spørsmålet er om den massive bombingene påvirker Talibans kapasitet, både på kort og lang sikt.

Taliban har mistet mange erfarne kommandanter, og lederskapet i organisasjonen er hardt presset. Likevel er fortsatt strukturen med skyggemyndigheter på plass i alle provinser. Skyggemyndighetene oppholder seg i hovedsak i Afghanistan. Det er imidlertid slik at de erfarne ofte erstattes av yngre og mer uerfarne krigere, betegnet av en kilde som «hotheads» (internasjonal kilde, oktober 2019). Unge, uerfarne «hotheads» kan bidra til at situasjonen fremstår mer uforutsigbar for sivilbefolkningen.

Foreløpig er det ikke indikasjoner på at luftangrepene har forbedret den generelle sikkerhetssituasjonen. Talibans store styrke, noe de har vist gjentatte ganger, er at de har evnen til å tilpasse seg nye realiteter på bakken. De tilpasser seg luftkrigen ved å bli mindre synlig og gå i ett med lokalsamfunnene, noe som gjør sivilbefolkningen mer sårbar.

Etter at ISAF-operasjonen ble avsluttet i 2014, var konfliktmønsteret preget av regulære bakkekamper mellom partene – afghanske sikkerhetsstyrker og Taliban. Kampene foregikk hovedsakelig på landsbygda. Taliban ble ansett å være den offensive kraften som vant terreng. En konsekvens av luftkrigen er at Taliban igjen har endret fokus fra konvensjonell angrepstaktikk i den hensikt å erobre territorier til mer asymmetrisk taktikk, særlig i de urbane sentrene. Antall selvmordsangrep og komplekse angrep har økt parallelt med den økte bruken av luftangrep.

5.1.2 Nedstenging av telekommunikasjonsnett

En konsekvens av luftkrigen er at Taliban sørger for delvis nedstenging av telekommunikasjonsnett. Dette er en klar indikasjon på hvilken makt og innflytelse Taliban har i store deler av landet. I enkelte provinser, eksempelvis Wardak, er

mobilnettet oppe kun tre timer om dagen – fra seks til ni om morgenen. Dette er resultat av press rettet mot mobiloperatørene som velger å etterleve Taliban's pålegg. På valgdagen var halve landet helt uten mobildekning. Under offensiven mot de nordøstlige provinsene i august/september, varte nedstengingen i flere dager (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Det rapporteres også om at Taliban har ødelagt infrastruktur, blant annet før valget. Bakgrunnen kan være at selskapene ikke har betalt skatt til Taliban, eller at de ikke respekterer påleggene om å redusere tilgangen til nettet. Det statlige mobilselskapet Salaam Networks (u.å.) lar seg imidlertid ikke presse, og de verken stenger eller reduserer tilgangen til nettet.

Under offensiven rettet mot nordøst i august og september 2019 var mobilnettet stengt i flere dager, og bidro til at det ble vanskelig å få etterrettelig informasjon fra området. I et krevende sikkerhetsklime er det viktig å ha åpne kommunikasjonskanaler til nære familiemedlemmer og annen slekt. I tillegg innebærer manglende mobildekning at det er vanskelig å tilkalle helsehjelp og ambulanse. De fleste afghanere har tilgang til internett gjennom datapakker, og ikke gjennom bredbånd. Når teleselskapene stenger mobilnettet, påvirker det også tilgangen til internett (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Internasjonale organisasjoner og NGO-er tilpasser seg den ustabile tilgangen til mobilnettet ved å skaffe seg satellitt-telefoner, men dette er ikke et realistisk alternativ for de fleste sivile afghanere fordi det er kostbart.

5.2 SELVMORDSANGREP OG KOMPLEKSE ANGREP

Det ble i 2018 gjennomført mange komplekse angrep og selvmordsangrep i Afghanistan, mer enn hundre til sammen. En betydelig andel av disse, totalt tretti, ble gjennomført i Kabul by. Islamic State Khorasan Province (ISKP)¹ var ansvarlig for om lag halvparten av angrepene i hovedstaden. ISKP hadde delvis samme angrepsprofil som Taliban ved at de angrep sentrale myndighetsinstitusjoner og sikkerhetspersonell, men i tillegg angrep ISKP også sivile shiamuslimske mål – angrep som nesten utelukkende rammet sivile. I Nangarhar-provinsen bor det tilnærmet ingen shiaer, men her har ISKP gjennomført angrep mot sivile og sunnimuslimske mål, eksempelvis moskeer.

I første halvdel av 2019 var det en betydelig nedgang i antall selvmordsangrep og komplekse angrep. I februar ble det ikke registrert noen selvmordsangrep, noe som er høyst uvanlig i Afghanistan. I perioden mellom 8. februar og 9. mai 2019 ble det på landsbasis registrert åtte selvmordsangrep, en nedgang på mer enn 70 prosent sammenlignet med samme periode i 2018. I perioden fra 10. mai til 8. august registrerte FN 22 selvmordsangrep, som tilsvarte en nedgang på 44 prosent sammenlignet med 2018. ISKP har påtatt seg ansvaret for seks av angrepene (UN Secretary General 2019b, s. 5, 6).

I tredje kvartal kom det som tidligere bemerket et skifte i takten, særlig i august og september. I perioden fra 9. august til 7. november økte antallet selvmordsangrep med 24 prosent sammenlignet med samme periode i 2018; i 2019 var antallet 31, mens det

¹ Islamic State Khorasan Province (ISKP) og Daesh er navn som kilder benytter på bevegelsen. I dette notatet benyttes ISKP da det var betegnelsen som ble brukt av samtalepartnerne.

i året før var 25 registrerte selvmordsangrep. I september måned ble det gjennomført 17 angrep (UN Secretary General 2019c, s. 6). Angrepene i 2019 var geografisk spredt. Fortsatt ble mange gjennomført i Kabul by, men det var i tillegg angrep i Kunduz, Ghazni, Kandahar og Zabul (UNAMA 2019b, s. 4).

Ved utgangen av oktober 2019 var komplekse angrep og selvmordsangrep redusert med 35 prosent sammenlignet med 2018. Det var særlig i årets første seks måneder at nedgangen var markant (internasjonal organisasjon, oktober 2019).

5.3 MÅLRETTEDE DRAP

Flere kilder har pekt på at det synes å ha vært en økning i antallet målrettede drap i byene, også i Kabul by. Både skytevåpen og IEDer benyttes, særlig magnetiske IEDer. En internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) mente imidlertid at i et langsiktig perspektiv er det ikke store svingninger. Tall fra UNAMA viser at «targeted killing» i 2018 og 2019 ligger stabilt på om lag åtte prosent av de sivile tapene. I løpet av de første ni månedene i 2019 ble 396 drept og 255 såret, mens i samme periode i 2018 ble 439 drept og 229 såret (UNAMA 2019b; UNAMA 2018).

Afghanere med aller høyest profil er svært godt beskyttet, og omgis av strenge sikkerhetstiltak som pansrede biler og livvakter. De er derfor vanskelig å angripe i målrettede aksjoner, og dette kan ha medført forskyvning i profilen på hvem som rammes. Personer på nivået under de høyest profilerte er lettere tilgjengelig – fortsatt dreier det seg om personer med relativt høy profil, men uten at de har samme sikkerhetstiltakene som det øverste sjiktet. Dette gjør at de er mer utsatt for opprørernes aksjoner.

Myndighetsvennlige stammeledere har over tid vært utsatt for målrettede, individuelle angrep. I 2018 registrerte UNAMA 30 hendelser som resulterte i at 34 ble drept og 31 personer såret. En annen utsatt gruppe er religiøst skriftlærde og religiøse ledere. I 2018 registrerte UNAMA 13 hendelser som forårsaket 15 døde og 20 sårede (UNAMA & OHCHR 2019, s. 27).

5.3.1 Risiko for familiemedlemmer

En internasjonal organisasjon (oktober 2019) opplyste at de ikke hadde konkret kjennskap til at familiemedlemmer angripes i egenskap av å være familiemedlem, men understreket samtidig at det ofte er krevende å tolke konteksten og bakgrunnen for et angrep. Familiemedlemmer kan bli rammet fordi de oppholder seg i umiddelbar nærhet av personen som Taliban er ute etter – eksempelvis i samme hus eller bil som angripes. UNAMA viser i årsrapporten for 2018 til et målrettet drap på broren til en politisjef (UNAMA & OHCHR 2019, s. 20). Det foreligger ingen detaljer om omstendighetene, og det er derfor ikke mulig å fastslå om broren ble drept fordi han var på feil sted til feil tid, eller om han ble rammet fordi broren var politisjef.

En ukjent person som stoppes i en illegal kontrollpost, og der det viser seg at personen har slektninger i sikkerhetsstyrkene, kan vekke mistanke om at vedkommende er informant. Personens bakgrunn kan derfor bli gjenstand for særlig grundige undersøkelser.

Et spørsmål er hvorvidt personer som bor i Taliban-kontrollerte områder kan utsettes for risiko dersom de har familiemedlemmer som arbeider for myndighetene i andre deler av landet. Ifølge analytiker i Afghanistan Analysts Network (AAN) Obaid Ali (samtale oktober 2019) vil ikke den som jobber for myndighetene kunne reise tilbake

til landsbyen han kommer fra. Dersom vedkommende har jord, må andre dyrke jorda, og det kan også skje at Taliban konfiskerer jorda til den som arbeider for myndighetene. Familiemedlemmene som bor i området er normalt ikke utsatt for represalier fra Taliban. Det kan være unntak hvis det dreier seg om personer med en svært høy profil, eller ansatte i etterretningen. Da kan familiemedlemmer bli presset for informasjon eller penger. Enkelte kan bli anholdt, men de blir ikke drept.

5.3.2 Risiko for tidligere tolker

En internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) kjente ikke til tilfeller hvor tidligere tolker for vestlige styrker har blitt angrepet de siste årene. Kilden mente at de fleste tolker som tidligere tjenestegjorde for internasjonale styrker, nå jobber for ANDSF. Mange har ellers fått oppholdstillatelse i landet som de var i tjeneste for.

En tolk som har arbeidet for amerikanske eller internasjonale styrker vil fortsatt kunne være utsatt dersom han kommer fra et konservativt, ruralt område. Dette dreier seg om personer som har arbeidet tett med Talibans hovedfiende – de internasjonale styrkene. Flere forhold kan være av betydning i den konkrete vurderingen, som for eksempel om det er kjent at vedkommende har jobbet for de internasjonale styrkene, hvordan maktforholdene på hjemstedet er, eller hvilken makt og posisjon storfamilien og slekta til den tidligere tolken har. Ifølge en Obaid Ali (samtale oktober 2019) er det tolken selv, og ikke familiemedlemmene hans, som kan være utsatt for reaksjoner fra Taliban.

6. AKTØRENE I KONFLIKTEN

Hovedaktørene i konflikten, Taliban og afghanske sikkerhetsstyrker, har økt fokus på spesialstyrker og spesialtrente soldater. Taliban har elitestyrken Red Units, men også ANDSF har i økende grad satset på spesialtrente enheter innen antiterrorvirksomhet som responderer på store asymmetriske aksjoner, offensiver og komplekse angrep.

Alle partene mister mange menn i konfliktrelatert aktivitet. Ifølge anslagene til en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) mistet Taliban mer enn seks tusen mann fra juli til og med september 2019. På tross av de høye tapstallene hadde Taliban kapasitet til å sitte i førersetet for konflikten på sensommeren og opp mot valgdagen 28. september 2019.

Afghanske sikkerhetsstyrker offentliggjør ikke egne tapstall, men de antas å være betydelige. Det er mye som tyder på at det er vanskeligere for sikkerhetsstyrkene å fylle på med nye rekrutter enn hva som er tilfelle for Taliban.

6.1 TALIBAN

Det har blitt større avstand mellom den politiske og militære vingen av Taliban. Den militære delen beskrives av en diplomatkilde (samtale oktober 2019) som «hardlinere», som har tro på at det er mulig å vinne krigen militært. Den politiske vingen har tro på forhandlinger og at de kan få gjennomslag ved forhandlingsbordet. Trumps tweet tidlig i september bekreftet «hardlinernes» standpunkt om at de vantro ikke er til å stole på. En internasjonal NGO (samtale 2019) hevdet at de konservative kreftene i Taliban står sterkere nå, og kommenterte samtidig at det har blitt

vanskeligere for NGO-en å få tilgang til Taliban-styrte områder etter at fredssamtalene brøt sammen.

6.1.1 Elitestyrkene Red Units

Ifølge en internasjonal kilde kan Talibans offensive kraft forklares med at de har større fokus på elitestyrkene Red Units. Taliban bruker mye ressurser på styrkene; de er svært godt trent, de er gode skyttere og har det beste av tilgjengelig utstyr. Blant annet har de i flere offensiver benyttet topp moderne utstyr, som observasjonsenheter med nattsyn («night vision devices»), slik at de kan overraske fienden ved å angripe om natten (Roggio 2018).

Elitestyrkene deltar i de mest krevende operasjonene. Red Units brukes i store og viktige offensiver, gjerne på spesifikke mål. Når Taliban angriper et distriktssenter, er normalt Red Units i front. Operasjonene er strategiske og godt planlagte, også med hensyn til logistikk – som hvor de skal sove og hva de skal spise. De behøver derfor ikke å be lokalbefolkningen om bistand, slik lokale talibanere tidvis gjør. Analytikeren Obaid Ali beskriver Red Units som en døråpner for andre talibanere som kommer etter. Ifølge en diplomatkilde (samtale oktober 2019) har styrkene vært viktig i Talibans kamp mot ISKP. Det forekommer også at de brukes i målrettede angrep mot enkeltpersoner eller mål som det er viktig for Taliban å ramme, eksempelvis bygningskompleksene til politiet (Ali, samtale oktober 2019).

Generelt er ikke mobiliteten til Taliban høy, men Red Units er mobile og kan dermed benyttes i ulike områder. Styrker fra flere provinser kan tidvis kjempe sammen. De fleste provinser har en egen elitestyrke, og en egen lokal kommandant som har ansvar for styrkene (Ali, samtale oktober 2019).

Utover informasjonen ovenfor, er det vanskelig å få mer innsikt i hvordan styrken opererer. Det er ingen som vet hvor mange krigere Red Units utgjør, men ifølge en diplomatkilde (samtale oktober 2019) dreier det seg om flere tusen. Samtidig bør ikke Talibans styrke overdrives. Rekkevidden på deres operasjoner er begrenset, og de kjemper i «lommer». Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) er de sterke i områder der ANDSF er svake.

6.1.1.1 Rekruttering til Taliban

Det er enkelt for Taliban å rekruttere kadre lokalt, først og fremst fordi dette dreier seg om ungdom som ikke har andre muligheter – de har ikke utdanning, jobb eller inntekt. Taliban representerer en inntektskilde for ungdommen, som er et viktig insitament for rekruttering. I tillegg kan det gi beskyttelse å være tilsluttet Taliban. Madrassaer er fortsatt en viktig arena for rekruttering til Taliban.

Rekruttering til elitestyrkene Red Units er annerledes; utvelgelsen er tøffere og de fysiske og psykiske kravene er høyere. Det er de som allerede har en posisjon i Taliban, og som har vist seg å være tilliten verdig, som rekrutteres til elitestyrkene. Få eller ingen utlendinger rekrutteres til Red Units (Ali, samtale oktober 2019).

6.1.2 Betydningen av Talibans skyggestruktur for sivilbefolkningen

Talibans skyggestruktur på provinsnivå, som er en parallellstruktur til myndighetsapparatet, består av ulike komiteer av militær og sivil karakter (helse, utdanning og liknende). Strukturen ser tilsvarende ut i alle landets provinser, og i de fleste distriktene. Skyggestrukturene ledes av skyggeguvernører. Makten og

myndigheten til en gitt skyggeguvernør avhenger av autoriteten til den enkelte. Analytiker Obaid Ali (samtale oktober 2019) viste til tidligere skyggeguvernør i Kunduz, mulla Salam. Hans myndighet gikk langt utover provinsgrensene i Kunduz. Han hadde også myndighet over bruken av Red Units i nordøst. De fleste skyggeguvernører har ikke en slik autoritet, og det er da militærkomiteen som tar de fleste beslutningene. Skyggeguvernører utnevnes fordi de har god kjennskap til lokale forhold og fordi de kommer fra vel ansette og respekterte slekter. Taliban er helt avhengig av lokale ressurser – både menneskelige og finansielle.

Provinsene styres fra de distriktene hvor Taliban har mest kontroll og bevegelsesfrihet. De siste to-tre årene styres for eksempel Kunduz provins fra distriktet Dasht-e Archi, og ikke fra Kunduz by. Den geografiske beliggenheten er viktig og gir Taliban enkel tilgang til distrikter i både Takhar og Baghlan. Forsyningsruter og tilgang til økonomiske ressurser er også viktig (Ali, samtale oktober 2019).

Taliban praktiserer atferdsreguleringer i tråd med deres strenge forståelse av sharia og religiøse normer. Disse er implementert i områder som Taliban kontrollerer eller står sterkt. Det er betydelige geografiske forskjeller på hvordan dette praktiseres, og på skyggeadministrasjonens mulighet til å påvirke lokale forhold. Eksempelvis må menn la skjegget gro i Dasht-e Archi-distriktet i Kunduz. Menn etterlever dette for å ikke vekke oppmerksomhet eller mistenksomhet (Ali, samtale oktober 2019). Det forventes at befolkningen går i moskeen, det er ikke tillatt med musikk, og det er heller ikke tillatt å ta bilder. I rurale Zurmat-distriktet i Paktia er mobiltelefoner utbredt. Siden smarttelefoner er dyre og kompliserte å bruke, brukes de kun av den utdannede delen av befolkningen som har økonomi og kunnskap til å benytte dem (Ali, Sadat & Bleuer 2019).

6.1.2.1 Skattlegging

Taliban har fokus på styring og myndighetsutøvelse og de skattlegger befolkningen.² Skatt er en viktig finansieringskilde for Taliban, i tillegg til opiumsproduksjon og smuglervirksomhet. Informasjon om i hvilke områder og i hvilket omfang skatteinnkreving foregår er ikke tilgjengelig, men det er grunn til å tro at praksisen er utbredt og systematisk. I enkelte områder skattlegges alle, også fattige bønder. Det rapporteres at befolkningen betaler Taliban for elektrisitet som leveres av myndighetene. De som nekter å betale, får elektrisitetsforsyningen kuttet (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019).

Det er lokale variasjoner også hva gjelder skattetakster. Ifølge en velinformert internasjonal kilde (samtale oktober 2019) er taksten som hovedregel 1/40. En bonde som har 40 sauer, betaler én sau i skatt til Taliban. Andre kilder hevder at den mest vanlige skattesatsen er en tiendedel (Jackson 2018, s. 22). Lærere blir skattlagt av Taliban også i myndighetskontrollerte områder, og dette forekommer i tilnærmet hele landet.

Skatteinnkrevingen er godt organisert. På ringveien skal det være faste takster, og takstene varierer etter type produkt; hvorvidt det dreier seg om matvarer, kull eller andre produkter. Det utstedes «kvitteringer» på betalt skatt for på den måten å unngå at kjøretøy må betale skatt flere ganger. På kvitteringen fremgår det at det er

² Det er to ulike former for skattlegging: *oshr* er skatt på økonomisk aktivitet, avlinger eller inntekt, mens *zakat* er almisser til fattige og trengende. Zakat er en religiøs plikt og er en av islams fem søyler (Jackson 2018, s. 22).

klageadgang, og det er oppgitt et telefonnummer som vedkommende kan ringe for å fremlegge klagen (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Det er et faktum at bakgrunnen for at Taliban raskt fikk fotfeste på 90-tallet, var motstand mot lovløshet og umoral, og de vant folkelig støtte fordi de bekjempet kriminalitet og kaos. Generelt aksepterer befolkningen i rurale områder å betale skatt. Det viktigste for dem er fred og sikkerhet; sikkerhet som betyr at de kan sove trygt om natten uten å låse døren, og at ingen stjeler husdyrene deres. Taliban etterlever dette. Rene kriminelle grupper vil antagelig ikke gis adgang til å operere fritt i områder hvor Taliban står sterkt. De som ikke ønsker å leve under et slikt regime, har som hovedregel mulighet til å flytte ut av området (internasjonal kilde; Ali, samtaler oktober 2019).

6.1.2.2 Helse og skole

Den politiske fløyen i Taliban støtter helsetjenester til alle og er tilhenger av at kvinner skal ha adgang til lønnet arbeid. Jenter kan gå på skole til 6. klasse, men det er et absolutt krav at undervisningen er kjønnssegregert (Ali; diplomatkilde, samtaler oktober 2019).

Tilgang til helsetjenester og skoler er en forutsetning for at folk skal være tilfreds med Taliban. Taliban er ikke selv i stand til å yte tjenestene, og trenger derfor samarbeidspartnere – det være seg myndighetene eller private organisasjoner. Taliban ønsker heller ikke å betale for tjenestene, selv om de aktivt skattlegger befolkningen. En case-studie fra Zurmat-distriktet i Paktia illustrerer dette; myndighetene bidrar med lønn til lærerne, skolebygninger og undervisningsmateriell, men lærerne trenger godkjenning fra Taliban for å utføre jobben. Taliban endrer læreplaner, tar ut enkelte fag og erstatter de med andre. De kan også sette inn egne mullaer til å undervise elevene (Ali, Sadat & Bleuer 2019).

Det er et etisk dilemma for NGO-er og internasjonale organisasjoner hvorvidt de skal inngå avtaler og forhandle med Taliban lokalt om tilgang til enkelte områder, og om beskyttelse av materiell og personell. Å forhandle med Taliban innebærer å gi dem anerkjennelse som myndighetsutøver. Samtidig er det en forutsetning for å kunne bistå befolkningen i rurale områder – folk som åpenbart trenger bistand og hjelp. Ulike aktører har forskjellige holdninger til dette. Enkelte bistandsorganisasjoner har en policy om at de ikke, under noen omstendighet, forhandler med Taliban, mens andre har en mer pragmatisk tilnærming.

6.1.2.3 Talibans rettsapparat

Hovedbildet er at Taliban ønsker å spille på lag med befolkningen, og vinne deres «hearts and minds». Et effektivt og ukorrupt rettsvesen som dømmer i tråd med afghansk rettsfølelse og tradisjon, er en hyppig brukt forklaring på hvorfor deler av befolkningen har tilsluttet seg Taliban.

Skyggedomstoler er en tjeneste som Taliban leverer helt og fullt. Det er ingen kostbar tjeneste, sammenlignet med for eksempel helsetjenester. Taliban-domstolene er mobile, og det finnes ingen permanent lokasjon som folk kan henvende seg til. En stor andel av sakene som domstolene håndterer, dreier seg om jordkonflikter eller familiekonflikter. Mindre saker overlates til tradisjonell konfliktløsning i shura eller jirga. Hvis jirgaen ikke lykkes i å løse saken, kan den henvises til en Taliban-domstol (Ali, Sadat & Bleuer 2019).

Førsteinstans i Talibans rettssystem, primærdomstolen, ligger på distriktsnivå. Anke-domstolen ligger på provinsnivå, ikke nødvendigvis i provinshovedstaden, men der Taliban har skriftlærde shariadommere. Saker med høy alvorlighetsgrad henvises til domstoler på regionalt nivå. Det finnes i tillegg høyesterett – High Court – i Peshawar og Quetta i Pakistan. Det er vanskelig å få tilgang til Høyesterett, og det er i realiteten ikke et alternativ for vanlige folk, også fordi det er kostbart. Det forutsetter at vedkommende har forbindelse til Talibans lederskap. I tillegg er det nødvendig å presentere et brev fra anke-domstolen om at de henviser saken til High Court.

Alvorlige saker som eksempelvis mord, eller skjebnen til arresterte personer med tilknytning til myndighetene, eller personer som mistenkes for spionasje går direkte til anke-domstolen, som består av tre eller fire skriftlærde. De skriftlærde bryr seg i liten grad om grunnleggende rettssikkerhetsprinsipper som retten til forsvarsadvokat, betydningen av bevis og vitner, kontradiksjon og at saken skal opplyses fra alle sider. Prosessen går raskt, og dom kan bli avsagt på sviktende grunnlag, og er heller ikke nødvendigvis tuftet på religiøse eller sosiale normer. Selv om det foreligger mulighet for å anke en dom, er det mange som ikke gjør det – først og fremst fordi de ikke ønsker å motsi Taliban, idet de frykter represalier og trusler. Dommen nedfelles skriftlig og sendes til skyggeguvernøren, som den øverste ansvarlige for implementering. Skyggeguvernøren henviser saken til riktig komite for oppfølging, avhengig av hvilken type sak det dreier seg om (Ali, samtale oktober 2019).

Personer som henrettes av Taliban har normalt fått prøvd saken sin i skygge-domstolene, men det finnes unntak fra dette. Taliban forsøker å gjøre lederskapet mer ansvarlig og forutsigbart, og hindre at lokale kommandanter styres av egne interesser og tar avgjørelser som ikke er forankret i organisasjonen (Ali, samtale oktober 2019).

6.2 ISLAMIC STATE KHORASAN PROVINCE (ISKP)

Etter august 2018 har ISKP blitt betydelig svekket, og deres territorielle kontroll har blitt redusert. Varemerket ISKP har fått mindre appell etter at kalifatet i Syria og Irak brøt sammen, noe som kan bidra til at det er mindre attraktivt for utbrytergrupper fra Taliban eller andre å slutte seg til bevegelsen. Dette forsterkes av at ISKP ikke har et kulturelt fotfeste i Afghanistan – deres ideologi og verdensanskuelse ligger langt fra den jevne afghaner. Finansiering har også blitt vanskeligere etter at kalifatet brøt sammen (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

ISKP har vært under angrep fra flere kanter, både fra ANDSF og Taliban. De er særlig svekket i sørlige Nangarhar, som tidligere var deres hovedsete og «hotspot». De er nå drevet tilbake og oppholder seg i ubebodde fjellområder eller har forflyttet seg til Kunar-provinsen (diplomatkilde, samtale oktober 2019). Den 19. november 2019 var president Ghani på besøk i Nangarhar-provinsen og kom med en offisiell erklæring om at han anså ISKP som beseiret i provinsen. Erklæringen kom etter at hundrevis at ISKP-krigere og deres familier angivelig hadde overgitt seg til myndighetene (Ikram & Siddique 2019).

Det er likevel ikke grunn til å hevde at de er beseiret eller at de ikke lengre har fotfeste på afghansk jord (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019). Hvis Taliban og USA inngår en fredsavtale, kan det medføre at enkelte «hardlinere» i Taliban skifter side og slutter seg til ISKP (diplomatkilde, samtale oktober 2019).

Det er ingen tvil om at ISKP fortsatt utgjør en trussel for sivilbefolkningen. ISKP sender trusselbrev og ber om økonomisk støtte fra forretningsmenn, blant annet i

Jalalabad i Nangarhar-provinsen, men også til leger og andre som antas å ha midler. Ifølge en diplomatkilde (samtale oktober 2019) står ISKP bak flere målrettede drap i Jalalabad by, der både stammeledere, religiøse ledere og forretningsmenn har blitt rammet. I oktober 2019 ble minst 60 personer drept i et angrep rettet mot en moske i distriktet Deh Bala i provinsen. Mistanken ble raskt rettet mot ISKP (Gibbons-Neff 2019). Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) hadde befolkningen i Deh Bala tydelig tatt avstand fra ISKP og gitt uttrykk for at de støtter myndighetene. Angrepet kan således tolkes inn i en kontekst av hevn.

I vestre deler av provinsen Kunar har ISKP et visst fotfeste, og evne til å mobilisere. Det er her rekruttering og militær trening av nye krigere foregår (diplomatkilde, samtale oktober 2019). Kunar er imidlertid en provins der Taliban står svært sterkt. Ifølge en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) er Talibans elitestyrker på plass i Kunar for å bekjempe ISKP. Det er derfor grunn til å tro at det kan være et spørsmål om tid før ISKP også blir skjøvet ut av Kunar. Gruppen har ellers forsøkt å få fotfeste i Nuristan-provinsen, men ble raskt presset tilbake av Taliban. I 2018 var det enkelte kamper mellom Taliban og ISKP i den østlige delen av Laghman-provinsen, men også her ble ISKP presset ut av området av styrkene til Taliban.

Det er vanskelig å anslå hvor mange krigere ISKP i Afghanistan utgjør, og anslagene spriker. Myndighetene anslår de til å være om lag 1500 personer. Andre kilder som kjenner forholdene på bakken godt, mener at det kun dreier seg om noen hundre (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

ISKP har fortsatt kapasitet til å benytte IEDer (improvisert bombe, eller «IED», fra engelsk «improvised explosive device»), og de gjennomfører enkelte selvmordsangrep. I perioden fra 10. mai til 8. august 2019 påtok de seg ansvaret for seks selvmordsangrep, hvorav to i Kabul og fire i Nangarhar. I samme periode i 2018 var antallet 15 (UN Secretary General 2019b, s. 6). I perioden fra 9. august til 7. november 2019 har ISKP påtatt seg ansvaret for kun ett angrep – angrepet mot et shiabryllup i Kabul 17. august (UN Secretary General 2019c, s. 6). Den sekteriske agendaen er fortsatt tydelig; i tillegg til angrepet mot det shiamuslimske bryllupet i vest-Kabul, var det også et målrettet angrep mot shiabefolkningen i Herat i august 2019 som de påtok seg ansvaret for. ISKP har ikke gjennomført komplekse angrep i 2019.

6.3 AFGHANSKE OG INTERNASJONALE STYRKER

Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) er sikkerhetsstyrkenes kapasitet forbedret, særlig i de store byene. ANDSF har fokus på de urbane sentrene og på å drive antiterrorvirksomhet, og det er her de kan vise til resultater. Det er bygget opp egne enheter innen politiet som forebygger og responderer på store og høyprofilerte angrep. I Kabul dreier det seg om enheten Crisis Response Unit – CRU 222, mens i Herat går styrken under navnet Afghan Territorial Force – AFT 555. Enhetene og sikkerhetsstyrken fokuserer på å bekjempe den væpnede opposisjonen, og i mindre grad på kriminelle nettverk. Prisen er dårligere sikkerhet på veinettet, både sekundærveier og store deler av hovedveinettet. Sikkerhetsstyrkene har videre mindre fokus på landsbygda, der Taliban står sterkt.

En diplomatkilde (samtale oktober 2019) pekte også på at sikkerhetsstyrkenes kapasitet synes å være forbedret, men også moralen innad i styrkene. De aller fleste militære operasjonene gjennomføres av ANDSF alene, uten støtte av internasjonale

styrker. Samtidig er det et faktum at finansiell støtte fra det internasjonale samfunnet er avgjørende for at ANDSF ikke skal gå i oppløsning, noe som ville hatt store konsekvenser for den generelle sikkerhetssituasjonen.

En internasjonal kilde (samtale oktober 2019) uttalte at forholdene i innenriksministeriet (MoI) over tid har vært problematiske, og at korrupsjon og nepotisme har vært utbredt. Kilden viste videre til at det er gjennomført reformer i både MoI og forsvarsministeriet (MoD), og at mer kompetente personer har blitt utnevnt til ledende stillinger. Blant annet utnevnes generaler som har reell militær erfaring, som har fått opplæring og trening i utlandet, og som i tillegg har tilknytning til spesialstyrkene eller NDS. Dette er profiler som har større lojalitet til myndighetene, og utnevnelsene av disse har ifølge kilden medført en viss endring i konfliktdynamikken mellom Taliban og sikkerhetsstyrkene. Antiterrorvirksomhet prioriteres, i tillegg til at det legges mer press på maktpersoner med egne militser, men de slår også ned på grov kriminalitet i eksempelvis Kabul.

Resolute Support Mission (RSM) er en NATO-operasjon, forankret i FNs sikkerhetsråd. Styrken består av om lag 17 000 personer fra 39 land. Operasjonen ble iverksatt 1. januar 2015 og erstattet ISAF-styrken. RSMs hovedoppgave er å støtte afghansk militærvesen og politi med rådgivning og opplæring (RSM u.å.). Norges bidrag består hovedsakelig av spesialsoldater, om lag 60 mann, som bidrar med trening og rådgivning av politistyrken CRU-222 i Kabul. I tillegg rykker den norske styrken ut og bistår afghanske sikkerhetsstyrker når det gjennomføres store komplekse angrep i byen (diplomatkilde, samtale oktober 2019).

USA har den største styrken i landet, med om lag 14 000 personer. Deres oppdrag er todelt: aktiv deltakelse i RSM, men også videreføring av Operation Enduring Freedom, som var en antiterrorstyrke med målsetting om å nedkjempe internasjonal terrorisme. Styrken går nå under betegnelsen Operation Freedom's Sentinel (OFS). Som følge av Talibans triumfer på slagmarken, annonserte president Trump i august 2017 en ny «South Asia Strategy» som innebar en økning på 3500 soldater til Afghanistan (Lead Inspector General 2019, s. 11). Slik Landinfo forstår det, utkjempes den intensive luftkrigen under mandatet til OFS.

Med unntak av luftkrigen, spiller internasjonale styrker en beskjeden rolle i konflikten. De oppholder seg hovedsakelig i egne baser, omgir seg med betydelige sikkerhetstiltak, og er i liten grad tilstede på slagmarken. Det har således blitt vanskeligere for Taliban å angripe de internasjonale styrkene, og relativt få internasjonale soldater drepes i dag sammenlignet med under ISAF-operasjonen.

7. SITUASJONEN I KABUL BY

Det er attraktivt for den væpnede opposisjonen å gjennomføre angrep i hjertet av Kabul; det handler om publisitet og om muligheten til å kringkaste egne «triumfer». I Kabul kan det være vanskelig å med sikkerhet vite hvem som står bak et angrep, i og med at samtlige væpnede aktører ønsker å spille en rolle i hovedstaden. ISKP påtar seg ansvar for aksjoner som de ikke kan ha gjennomført. Haqqani-nettverkets policy, derimot, er å aldri offentlig påta seg ansvaret for væpnede aksjoner. Taliban avstår fra å påta seg ansvaret for en aksjon dersom den har forårsaket høye sivile tapstall.

UNAMAs tall for 2018 viser at det var 1866 sivile ofre i konfliktrelatert vold i Kabul provins, hvorav 596 personer ble drept og 1270 skadd. Komplekse angrep og selvmordsangrep var den største risikoen for sivile i Kabul by, og over 90 prosent av de som ble drept eller skadd i 2018, ble drept eller skadd som følge av slike angrep (UNAMA & OHCHR 2019, s. 23, 67).

I tillegg til de komplekse angrepene og selvmordsangrepene, gjennomføres også angrep i mindre skala. Det dreier seg blant annet om angrep med magnetiske IEDer, som typisk festes på kjøretøy som tilhører sikkerhetsstyrkene. Disse får betydelig mindre oppmerksomhet i nyhetsmedier.

Det er ledelsen innen sikkerhetsapparatet, herunder etterretningspersonell, som er det primære målet for målrettede, individuelle aksjoner i Kabul by. For eksempel ble politisjefen for provinsen Badghis skutt og drept da han var på besøk i Kabul i oktober 2019 (Ariana News 2019a). Profilen på sivile som kan være utsatt for «targeted killing» i Kabul by er, ifølge en internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019), høytstående eller fremtredende tjenestemenn, ansatte i rettssystemet og siviladministrasjonen. Både påtalemyndighet og dommere utsettes for trusler og målrettede angrep, noe som også påpekes av UNAMA (UNAMA & OHCHR 2019, s. 68). Hendelser som har inntruffet i 2019 omfatter to personer fra påtalemyndigheten som ble angrepet i juli 2019 da de var på vei til jobb, den ene av dem ble drept og den andre såret (Erfanyar 2019a). I oktober ble distriktsguvernøren i Jaghato-distriktet, som var på besøk i Kabul, skutt og drept. Taliban påtok seg ansvaret for drapet (Khaama Press 2019). En skriftlærd mulla, som var kjent for å støtte myndighetene og sikkerhetsstyrkene, ble i mai drept under fredagsbønnen i moskeen (TOLO News 2019b).

7.1 SELVMORDSANGREP OG KOMPLEKSE ANGREP I 2019

Frem til juli 2019 var antallet selvmordsangrep og komplekse angrep i byen betydelig lavere enn i 2018. I perioden mellom 8. februar og 9. mai 2019 ble det gjennomført to angrep i Kabul by, mens det i 2018 ble registrert ti angrep i samme periode (UN Secretary General 2019a, s. 5). På tross av dette var analytikere av den oppfatning at Talibans kapasitet ikke var redusert – og antagelig heller ikke deres intensjon. Enkelte spekulerte i om de holdt igjen på grunn av samtalene med USA, men deres retorikk var ikke endret, og de annonserte at de igjen skulle vise styrke ved å gjennomføre selvmordsangrep i Kabul – noe de også gjorde (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Syklusen i Kabul by samsvarer med syklusen i landet for øvrig; i første halvåret var det relativt få angrep, i tredje kvartal var konfliktintensiteten høy. Taliban gjennomførte en rekke selvmordsangrep, herunder flere komplekse angrep i det tredje kvartalet. Volden startet allerede kvartalets første dag; den 1. juli ble det gjennomført et komplekst angrep rettet mot Forsvarsministeriet. Bilbomben rammet mange skolebarn som gikk på skole i nærheten. Totalt ble 90 personer såret og tre drept (UN News 2019). Flere av angrepene i tredje kvartal var bilbomber, som påførte mennesker og materiell store skader (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019). I seks av angrepene var eksplosjonene så kraftige at minst hundre sivile ble drept eller skadd. Et slikt angrep ble utført 7. august, da en bilbombe detonerte i morgenrushet, og minst 14 personer ble drept og 145 såret (Radio Free Europe 2019a).

Lastebiler fullastet med sprengstoff («truck bombs») har et enormt skadepotensial. Det er iverksatt sikkerhetstiltak for å forhindre at slike lastebiler kommer inn i byen. Det er blant annet etablert et stort antall kontrollposter, noe som kan ha medvirket til å avverge de største angrepene. Den 2. september brukte imidlertid Taliban en traktor til å frakte sprengstoffet til åstedet, og eksplosjonen skjedde nær «Green Village». Hendelsen inntraff samtidig som USAs forhandler Zalmay Khalilzay var i landet for å orientere afghanske myndigheter om fredsprosessen. Mer enn hundre ble såret også i dette angrepet, og minst 16 personer ble drept (Sediqi & Jain 2019).

ISKP har operert i Kabul by siden sommeren 2016. I motsetning til Taliban angriper de også rene sivile shiamuslimske mål, som moskeer og skoler. I 2019 har ISKP påtatt seg ansvaret for kun et fåtall selvmordsaksjoner i Kabul by. Det viser at deres kapasitet er redusert også her. Angrepene er «enkle» i den forstand at det kun er én angriper som bærer eksplosivene på kroppen (UN Secretary General 2019c, s. 6). I store folkemengder kan en enkelt selvmordsbomber forårsake store sivile tap. Den 17. august detonerte en selvmordsbomber eksplosivene han bar på kroppen i et shia-bryllup i vest-Kabul. Mer enn 60 bryllupsgjester ble drept og om lag 200 såret (BBC 2019b).

Etter september var det en markant nedgang i den konfliktrelaterte volden. Da en bilbombe detonerte i morgentrafikken den 13. november, var det nesten to måneder siden forrige høyprofilerte angrep. Minst 12 personer ble drept i angrepet, som var rettet mot et privat sikkerhetsfirma (Radio Free Europe 2019c). Dette var siste selvmordsangrepet i Kabul by i 2019.

7.2 KRIMINALITET

Kriminalitet er en bekymring, men det er ingen systematisk registrering av utviklingen i kriminalitetsbildet. Det er vanskelig å med sikkerhet slå fast om kriminaliteten øker eller reduseres. Nyhetsmediet Pajhwok rapporterte i desember 2019 at minst 523 innbyggere av sentrale Kabul hadde blitt drept i 2636 kriminelle handlinger i løpet av det siste året (Erfanyar 2019b).

Frykten øker, og mange viser til erfaringer, enten egne eller familiemedlemmers, som har vært utsatt for grov vinningskriminalitet og trusler. Bakgrunnen for kriminaliteten er sammensatt og handler om blant annet fattigdom, arbeidsledighet og frustrasjon blant ungdommen. Tidligere var migrasjon et alternativ, men veien til Europa har blitt mye vanskeligere, og Iran er mindre attraktivt. Ifølge en internasjonal NGO (samtale, oktober 2019) reiser afghanere til Tyrkia, og i tillegg har Uzbekistan blitt et mål den siste tiden.

Noe kriminalitet dreier seg om blind vold, men det kan også være vold innad i egen familie, klan eller etniske gruppe. Representanten for en internasjonal NGO (samtale, oktober 2019) opplyste at de råder sine ansatte til å være forsiktig med hva de legger ut på sosiale medier for ikke å gi inntrykk av velstand og for å unngå misunnelse. En strategi er å kle seg enklere og gjemme smarttelefonen på kroppen for ikke å påkalle seg oppmerksomhet fra kriminelle i det offentlige rom.

Flere av Landinfos samtalepartnere har påpekt at mange er redde for å være ute om kvelden og natten, og for å ta «shared taxi» Bakgrunnen er historier om og erfaringer med kidnappinger, veskenappinger og annen kriminalitet. Enkelte hevdet at politiet, nå som tidligere, ikke en del av løsningen, men heller en del av problemet. Samtidig

rapporterer en internasjonal kilde (e-post 2019) at politiet aktivt bekjemper kriminelle i hovedstaden, og særlig de som er involvert i kidnapping.

Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2019) kan det se ut til å være en forskyvning i profilen på hvem kidnappes; i tillegg til utlendinger synes også velstående afghanere å være utsatt for kidnapping. Det kan i prinsippet være både kriminelle og opprørsgrupper som står bak en kidnapping, og dette kan være et område hvor de samarbeider. Det foreligger lite konkret informasjon og detaljer om fenomenet. Ifølge en internasjonal organisasjon (samtale oktober 2019) er dette en global trend og gjelder ikke særskilt for Afghanistan.

8. SÆRSKILTE OMRÅDER

På tross av en omfattende luftkrig, og et stort antall talibanere som blir drept, er Taliban på offensiven. Ifølge en internasjonal kilde (oktober 2019) har sikkerhetssituasjonen i majoriteten av provinsene i den nordlige regionen i løpet av 2019 utviklet seg i negativ retning. Dette gjelder de nordlige provinsene Jawzjan og Balkh, som betegnes som mer omstridte enn tidligere. I nordvest har det vært offensiver rettet mot enkelte distrikter i provinsene Faryab og Sar-e Pul. Også provinsen Ghor i den vestlige regionen er mer omstridt. Taliban kontrollerer det meste av provinsen Zabul med unntak av provinshovedstaden og enkelte distriktssentre. Myndighetene har «flyttet» noen distriktssentre til provinshovedstaden, og påstår således at de fortsatt kontrollerer distriktssenteret, selv om de fysisk ikke er til stede der (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019). Distriktet Day Mirdad og deler av distriktet Jalrez i Wardak-provinsen er fortsatt under Taliban-kontroll. Taliban kontrollerer om lag ti til femten km på veien til Bamian i Jalrez-distriktet, noe de har gjort i flere år (internasjonal NGO; internasjonal kilde, samtaler oktober 2019).

Provinsen Nangarhar er et unntak fra det generelle bildet. Her er ISKP svekket og myndighetene har bedre kontroll. Antall sikkerhetshendelser er betydelig redusert sammenlignet med 2018, også i Jalalabad by. Veisikkerheten rapporteres å være forbedret, inkludert veistrekningen fra Jalalabad by til grensestasjonen Torkham. Likevel er Nangarhar fortsatt blant de tre provinsene med høyest antall registrerte sikkerhetshendelser (UN Secretary General 2019c, s. 5; internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Det sentrale høylandet er, som tidligere år, mer sikkerhetsmessig stabilt enn landet for øvrig. I provinsen Bamian er det ingen tilstedeværelse av lokal Taliban, men det forekommer infiltrasjon av Taliban fra distriktet Tala wa Barfak i Baghlan-provinsen, som kan resultere i skyting på kontrollposter eller at noen blir kidnappet. På valgdagen ble det etablert en illegal kontrollpost i området. ANDSF responderte ikke på dette, så kontrollposten forble der hele dagen. I sørlige Dai Kundi er Taliban til stede og det rapporteres om sikkerhetshendelser der (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

8.1 DISTRIKTENE JAGHORI OG MALESTAN

Inntil høsten 2018 var Jaghori og Malestan i Ghazni-provinsen sikkerhetsmessig stabile distrikter med svært få rapporterte sikkerhetshendelser. Bakgrunnen for stabiliteten var blant annet en lokal overenskomst mellom hazarabefolkningen og

Taliban. I november 2018 ble avtalen brutt, og Taliban tok seg inn i området. Det var aktive kamper i distriktene og minst 37 sivile ble drept eller skadd. Mer enn 20 000 personer ble fordrevet fra hjemmene sine (Lifos 2019, s. 9, 12, 26, 27).

I desember 2018 hadde Taliban trukket seg ut av de sentrale delene av både Jaghori og Malestan, men det var fortsatt noe tilstedeværelse av Taliban i sør – i grenseområdene mot Zabul-provinsen. Det rapporteres om enkelte, sporadiske trefninger i grenseområdene mellom Zabul og Jaghori. Et slikt sammenstøt fant blant annet sted 6. mai 2019, og resulterte i at to personer fra sikkerhetstjenesten ble drept (Faizi 2019). Ellers ble åtte personer fra det lokale borgervernet drept i et luftangrep i februar 2019. De hadde angivelig bedt om luftstøtte, men ble selv offer for feilbombing (TOLO News 2019a). Utover dette er det, så vidt Landinfo er kjent med, ikke rapportert om konflikthendelser i 2019.

Skoler og helsetjenester er åpne og fungerer. En del av de fordrevne har ikke vendt hjem i 2019, men forblitt i Bamian eller Kabul. Det foreligger ikke tallmateriale eller anslag over hvor mange dette dreier seg om, men en internasjonal NGO var kjent med at både lærere og elever manglet ved skolene i Jaghori. En medvirkende årsak til dette kan ha vært tørke og dårlige avlinger (internasjonal NGO, samtale oktober 2019).

En utfordring er at når slike ting skjer og avtaler bryter sammen, skapes mistillit mellom partene. Det er hazaraer som bor i begge distriktene. Relasjonen mellom hazaraene og Taliban er i større grad enn tidligere preget av mistro og engstelse. Lokale representanter for myndighetene omgir seg med flere bevæpnede vakter. Sikkerhetsstyrkene har liten tilstedeværelse, og myndighetene har generelt lite fokus på distriktene. Dette er rurale områder med liten strategisk betydning. Hazara-befolkningen har over tid organisert eget borgervern og bevæpnet seg. Avtalebruddet i november 2018 har tvunget hazaraene til ytterligere å ta ansvar for egen sikkerhet. Angrepet har rippet opp i sår, og gitt nytt liv til minnene om massakrer av hazaraer fra tidligere tider – både før og under Taliban (internasjonal NGO; internasjonal kilde, samtaler oktober 2019).

Ingen av Landinfos samtalepartnere visste per oktober 2019 med sikkerhet om det forelå en lokal overenskomst mellom Taliban og hazaraene. Det skal imidlertid fortsatt være slik at Taliban får reise gjennom hazara-områder. I tillegg hevdet en diplomatkilde (samtale oktober 2019) at det foreligger en overordnet avtale mellom Taliban og Iran, hvor Taliban har forpliktet seg til å respektere shiaenes rettigheter i Afghanistan, hvilket også inkluderer dette området.

Veisikkerheten inn og ut av området har lenge vært utfordrende, og slik er det fortsatt. Taliban setter opp illegale kontrollposter og søker etter sikkerhetspersonell og andre personer med tilknytning til myndighetene. Ansatte i NGO-er har blitt stoppet, og noen har blitt truet med vold (internasjonal NGO, oktober 2019). Enkelte av kontrollpostene er tilnærmet permanente, mens andre er mer vilkårlige og uforutsigbare. Sivile som ikke har tilknytning til myndigheter eller sikkerhetsstyrker, har normalt lite å frykte i slike kontrollposter (diplomatkilde, samtale oktober 2019).

8.2 DE NORDØSTLIGE PROVINSENE

Høsten 2019 har den nordøstlige regionen vært i fokus. Offensiven i månedsskiftet august/september omfattet tre provinser; Kunduz, Takhar og Baghlan. Ifølge en internasjonal organisasjon lykkes ikke Taliban med å ta seg inn i noen av de tre provinshovedstedene, men de sto på utsiden – og befolkningen fryktet at byene skulle

falle. Det var bakkekamper få hundre meter fra bebygd område i provinshovedstaden Taloqan i Takhar. Afghanske og internasjonale styrker svarte med luftangrep og omfattende bruk av nasjonale og internasjonale spesialstyrker. Luftangrepene og luftstøtten til styrkene på bakken forhindret at provinshovedstedene falt til Taliban (diplomatkilde, samtale oktober 2019). Det er ulike tolkninger av hvorvidt Talibans intensjon var å ta kontroll over byene, eller om det først og fremst var et PR-stunt for å vise styrke og kapasitet i perioden frem mot presidentvalget og signeringen av avtalen med USA (Ali & Ruttig 2019).

I løpet av noen dager tidlig i september 2019, klarte Taliban å ta flere distrikter i Kunduz-provinsen, blant annet Dasht-e Archi og Khanabad. Ifølge Obaid Ali (samtale oktober 2019) er det vanlig at distriktene i Kunduz vekselvis er under Talibans og myndighetenes kontroll. Under offensiven ble det også gjennomført et selvmordsangrep i Kunduz by, et angrep som tok livet av minst ti personer og flere titalls ble såret (Al Jazeera 2019b). Både mobilnettet og elektrisitetsforsyning ble kuttet. I naboprovinen Takhar tok Taliban midlertidig kontrollen i sju distrikter (UN Secretary General 2019c, s. 6). ANDSF tok tilbake kontrollen i løpet av få dager (internasjonal organisasjon, oktober 2019).

Det har vært kraftfulle kontraoffensiver fra myndighetenes side. Ved siden av de nevnte distriktene i Takhar som ANDSF har gjenvunnet kontroll i, har de også tatt tilbake kontrollen i Dahana-e Ghor i Baghlan og Warduj i Badakshan, distrikter som i flere år hadde vært på Talibans hender.

Når myndighetene tar tilbake kontrollen i et distrikt, dreier det seg ikke om at de tar kontroll i hele distriktet, men kun i distriktssenteret, og noen hundre meter eller et par kilometer rundt senteret. Det er normalt ikke forsøk fra sikkerhetsstyrkene side å erobre større deler av distriktets territorie (Obaid Ali, samtale oktober 2019).

8.3 VEISIKKERHET

Afghanske sikkerhetsstyrker har hatt fokus på og prioritert tilstedeværelse i de urbane sentrene og å drive antiterrorvirksomhet der. Resultatet er at Taliban har fått større spillerom på veinettet. Det er bred enighet om at dette har medført dårligere veisikkerhet, både på sekundærveier og store deler av hovedveinettet, inkludert ringveien – Highway 1 (internasjonal organisasjon, samtale oktober 2019).

Taliban etablerer illegale kontrollposter og kontrollerer veifarende. Sannsynligheten for at Taliban setter opp kontrollposter er størst i områder der de har stor tilstedeværelse. Det er normalt lokalt Taliban som etablerer kontrollpostene, og ikke de mobile, spesialtrente enhetene. Hensikten er både å undersøke veifarende, men også kreve inn skatter og avgifter, særlig på varetransport (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

De er særlig ute etter personer med tilknytning til sikkerhetsmyndighetene, eller personer de mistenker for å være informanter. Som følge av det store antallet luftangrep, har Taliban blitt mer mistenksomme overfor ukjente personer som ikke kommer fra området og som de ikke har bakgrunnsinformasjon om. De som stoppes blir forhørt, biler ransakes og eiendeler undersøkes. Ifølge en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) forekommer det at de ber om løsepenger, men hovedsakelig dreier kontrollene seg om kartlegging av identitet.

Noen blir holdt i to til tre dager mens identiteten og bakgrunnen deres undersøkes. Blir vedkommende tatt i å lyve om hvem han er eller hvorfor han er i området, kan det forverre situasjonen. Personer som arbeider for en NGO, blir derfor rådet til å være ærlige om hvem de er og hvem de arbeider for. I områder med sterk tilstedeværelse av Taliban, har ofte organisasjonen inngått avtale med Taliban (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Alle kan bli stoppet og undersøkt, uavhengig av etnisitet. Det foreligger ikke dokumentasjon på at shiaer eller hazaraer på etnisk eller religiøs grunnlag er mer utsatt enn andre. Men i og med at hazaraer er overrepresentert blant dem som støtter statsbyggingsprosjektet og jobber for myndighetene, er det mer sannsynlig at en hazara blir utsatt for reaksjoner enn personer med annen etnisk bakgrunn. Hvis personen som stoppes viser seg å være en ordinær sivilist, blir han sluppet gjennom veisperringen og kan kjøre videre (internasjonal kilde, oktober 2019).

Det hender at kontrollposter settes opp av rene kriminelle grupper, som tar penger og eiendeler fra veifarende. Noen ganger utgir de seg for å være Taliban og bruker dette til å true, hvilket provoserer Taliban kraftig. Det har vært tilfeller hvor slike grupperinger har blitt drept av Taliban fordi de har beveget seg inn på deres territorier. Men det kan også være avtaler mellom kriminelle og Taliban. Og noen ganger dreier det seg om personer som er talibanere om dagen og kriminelle for å spe på inntekten om natten (internasjonal kilde, samtale oktober 2019).

Å komme i kryssild er en fare for veifarende. Det viktigste forebyggende tiltaket er å holde avstand til kjøretøy fra ANDSF og IMF, samt å forsøke å unngå områder der det pågår kamphandlinger. Mens trefningene pågår venter biler på begge sider. Når kampene er over, gir politiet tegn om at veien åpnes for ferdsel (internasjonal NGO, samtale oktober 2019).

Veien mellom Kabul og Jalalabad beskrives som tilstrekkelig trygg til at også internasjonale kan reise der, i likhet med Highway 1 fra Kabul til Pul-e Khumri i Baghlan. På veien nord for Pul-e Khumri er det mange rapporterte hendelser på veinettet. Strekningen på Highway 1 fra Shindand i sør-Herat til provinshovedstaden Lashkar Gah i Helmand utpeker seg i negativ forstand, det samme gjelder veiene i nordøst. I tillegg er enkelte strekninger på hovedveien fra Kabul til Kandahar under full kontroll av Taliban, blant annet i Ghazni og Zabul, og i slike områder er regelmessig kontroll av veifarende utbredt. Her har myndighetene begrenset mulighet for å intervenere fordi de har ingen permanent tilstedeværelse. Samtidig understreket en internasjonal kilde (samtale oktober 2019) at illegale kontrollposter kan forekomme i tilnærmet hele landet, også i områder hvor Taliban står svakt. Eksempelvis ble det på valgdagen satt opp en kontrollpost i Bamian.

9. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Adili, A. Y. (2019, 28. juli). *Presidential campaign kicks off amid uncertainty*. Kabul: Afghanistan Analysts Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/afghanistans-2019-elections-6-presidential-campaign-kicks-off-amid-uncertainty/> [lastet ned 6. november 2019]
- Abed, F. & Mashal, M. (2019, 11. desember). Taliban attack U.S. Base in Afghanistan as negotiators talk peace. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2019/12/11/world/asia/Afghanistan-bagram-airfield-attack.html> [lastet ned 19. desember 2019]
- Amiri, S. S. (2019, 28. november). Taliban Delegation visits Iran to Sdiscuss Afghan peace. *TOLO News*. Tilgjengelig fra <https://tolonews.com/afghanistan/taliban-delegation-visits-iran-discuss-afghan-peace> [lastet ned 2. desember 2019]
- Ariana News (2019a, 24. oktober). Badghis Police chief assassinated in Kabul. *Ariana News*. Tilgjengelig fra <https://ariananews.af/badghis-police-chief-assassinated-in-kabul/> [lastet ned 12. november 2019]
- Ariana News (2019b, 12. november). Abdullah calls on IEC to stop recount process. *Ariana News*. Tilgjengelig fra <https://ariananews.af/abdullah-calls-on-iec-to-stop-recount-process/> [lastet ned 19. november 2019]
- Al Jazeera (2019a, 25. januar). Profile: Abdul Ghani Baradar, Taliban's political head in Qatar. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2019/01/profile-abdul-ghani-baradar-taliban-political-head-qatar-190125080255220.html> [lastet ned 18. november 2019]
- Al Jazeera (2019b, 31. august). Taliban suicide attack on Afghan forces amid Kunduz siege. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/2019/08/taliban-launch-major-attack-key-afghan-city-kunduz-190831061438917.html> [lastet ned 28. november 2019]
- Ali, O. & Ruttig, T. (2019, 11. september). *Taleban attacks on Kunduz and Pul-e Khumri: Symbolic operations*. Kabul: Afghanistan Analysts Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/taleban-attacks-on-kunduz-and-pul-e-khumri-symbolic-operations/> [lastet ned 18. november 2019]
- Ali, O., Sadat, S. A. & Bleuer, C. (2019, 4. september). *Delivering public services in insurgency-affected insurgent-controlled Zurmat district*. Kabul: Afghanistan Analysts Network. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/one-land-two-rules-8-delivering-public-services-in-insurgency-affected-insurgent-controlled-zurmat-district/> [lastet ned 11. desember 2019]
- BBC News (2019a, 8. mai). Taliban attack US aid group's office in Kabul. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-48204395> [lastet ned 18. november 2019]
- BBC News (2019b, 18. august). Bomb kills 63 at wedding in Kabul. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-49383803> [lastet ned 12. november 2019]
- BBC News (2019c, 29. november). Trump visits US troops in Afghanistan on Thanksgiving. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-50594943> [lastet ned 2. desember 2019]
- BBC News (2019d, 22. desember). Afghanistan presidential election: Ghani set for second term after initial results. *BBC News*. Tilgjengelig fra <https://www.bbc.com/news/world-asia-50883812> [lastet ned 9. januar 2020]
- Erfanyar, A. S. (2019a, 6. juli). 1 prosecutor killed, another wounded in Kabul. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2019/07/06/1-prosecutor-killed-another-wounded-kabul> [lastet ned 13. desember 2019]

- Erfanyar A. S. (2019b, 23. desember). 523 Kabul residents killed in a year in crime acts. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2019/12/23/523-kabul-residents-killed-year-crime-acts> [lastet ned 10. januar 2020]
- Faizi, F. (2019, 9. mai). Afghan War Casualty Report: May 3-9. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2019/05/09/magazine/afghan-war-casualty-report.html> [lastet ned 10. desember 2019]
- Gibbons-Neff, T. (2019, 18. oktober). Blast at Mosque kills Dozens in Afghanistan. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2019/10/18/world/asia/afghanistan-mosque-bombing.html> [lastet ned 25. november 2019]
- Goldman, A. & Zucchino, D. (2019, 12. november). Deal with Taliban will free American and Australian Professors, Officials say. *New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2019/11/12/world/asia/kevin-king-hostage-timothy-weeks-afghanistan.html> [lastet ned 29. november 2019]
- HRW, dvs. Human Rights Watch (u.å.). *Afghanistan. Events of 2019*. New York: HRW. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/afghanistan> [lastet ned 20. januar 2020]
- IEA, dvs. Islamic Emirate of Afghanistan (2019, 12. april). Statement of Islamic Emirate regarding inauguration of Al-Fath Jihadi Operations. *Voice of Jihad*. Tilgjengelig fra <http://alemarahenglish.com/?p=44375> [lastet ned 18. november 2019]
- Ikram, I. & Siddique, A. (2019, 19. november). Afghan President declares IS defeated in Eastern stronghold. *Gandhara*. Tilgjengelig fra <https://gandhara.rferl.org/a/afghan-president-declares-is-defeated-in-eastern-stronghold/30280871.html> [lastet ned 2. desember 2019]
- Jackson, A. (2018, juni). *Life under the Taliban shadow government*. London: ODI. Tilgjengelig fra <https://www.odi.org/sites/odi.org.uk/files/resource-documents/12269.pdf> [lastet ned 9. januar 2020]
- Kelly, C. & Atwood, K. (2019, 8. september). Trump says he canceled secret Camp David meeting with Taliban leaders. *CNN*. Tilgjengelig fra <https://edition.cnn.com/2019/09/07/politics/trump-cancels-secret-meeting-taliban-afghanistan-president/index.html> [lastet ned 20. januar 2020]
- Khaama Press (2019, 13. oktober). Wardak's Jaghatoo district chief assassinated in Kabul city. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <https://www.khaama.com/wardaks-jaghatoo-district-chief-assassinated-in-kabul-city-04213/> [lastet ned 18. desember 2019]
- Lead Inspector General (2019). *Operation Freedom's Sentinel. Lead Inspector General Report to the United States Congress. July 1, 2019 – September 30, 2019*. Washington D.C.: U.S. Department of Defense. Tilgjengelig fra https://oig.usaid.gov/sites/default/files/2019-11/LIG_OFS_Q4_Sep2019.pdf [lastet ned 4. desember 2019]
- Lifos (2019, 29. mai). *Afghanistan – säkerhetsläget i Ghazni*. Norrköping: Lifos. Tilgjengelig fra <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43149> [lastet ned 28. november 2019]
- Radio Free Europe (2019a, 7. august). At least 14 killed, 145 wounded in Taliban car bombing in Kabul. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/afghanistan-kabul-car-bomb-oolice-station-dozens-injured/30097013.html> [lastet ned 10. desember 2019]
- Radio Free Europe (2019b, 13. november). Results of Afghan Presidential vote delayed again. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/results-of-afghan-presidential-vote-delayed-again/30269684.html> [lastet ned 18. november 2019]
- Radio Free Europe (2019c, 13. november). Car Bomb explodes in Afghan Capital, killing at least 12. *Radio Free Europe*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/day-after-prisoner-swap-deadly-explosion-rips-through-afghan-capital-killing-at-least-7/30268561.html> [lastet ned 26. november 2019]

- Roggio, B. (2018, 12. april). Taliban overruns Afghan district, kills governor. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.longwarjournal.org/archives/2018/04/taliban-overruns-afghan-district-kills-governor.php> [lastet ned 3. desember 2019]
- RSM, dvs. Resolute Support Mission (u.å.). *Mission*. Kabul: RSM. Tilgjengelig fra <https://rs.nato.int/about-us/mission.aspx> [lastet ned 3. desember 2019]
- Salaam Networks (u.å.). Salaam. The choice of Afghans. *Salaam Networks*. Tilgjengelig fra <https://www.salaam.af/index.html> [lastet ned 22. november 2019]
- Sediqi, A. Q. & Jain, R. (2019, 5. september). Taliban suicide bomber kills at least 10 civilians, two NATO troops in Kabul. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-attack/taliban-suicide-bomber-kills-at-least-10-civilians-two-nato-troops-in-kabul-idUSKCN1VQ0J4?il=0> [lastet ned 10. desember 2019]
- Tanzeem, A. (2019, 8. august). A leading Afghan Presidential Candidate Suspends Campaign. *VOA*. Tilgjengelig fra <https://www.voanews.com/south-central-asia/leading-afghan-presidential-candidate-suspends-campaign> [lastet ned 18. november 2019]
- TOLO News (2019a, 26. februar). Afghan forces killed in friendly-fire airstrike in Ghazni. *TOLO News*. Tilgjengelig fra <https://tolonews.com/afghanistan/afghan-forces-killed-friendly-fire-airstrike-ghazni> [lastet ned 13. desember 2019]
- TOLO News (2019b, 24. mai). Well-known religious scholar killed in Kabul explosion. *TOLO News*. Tilgjengelig fra <https://tolonews.com/afghanistan/well-known-religious-scholar-killed-kabul%C2%A0explosion> [lastet ned 18. desember 2019]
- UNAMA (2018, 10. oktober). *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2018*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_3rd_quarter_report_2018_10_oct.pdf [lastet ned 18. desember 2019]
- UNAMA & OHCHR (2019, februar). *Protection of civilians in armed conflict. Annual Report 2018*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_annual_protection_of_civilians_report_2018_-_23_feb_2019_-_english.pdf [lastet ned 9. desember 2019]
- UNAMA (2019a, 30. juli). *Midyear update on the protection of Civilians in Armed Conflict. 1 January to 30 June 2019*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_poc_midyear_update_2019_-_30_july_2019_english.pdf [lastet ned 6. november 2019]
- UNAMA (2019b, 17. oktober). *Quarterly report on the protection of civilians in armed conflict: 1 January to 30 September 2019*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_protection_of_civilians_in_armed_conflict_-_3rd_quarter_update_2019.pdf [lastet ned 6. november 2019]
- UNAMA (2019c, oktober). *Special Report: 2019 Election-Related Violence*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/unama_special_report_-_2019_election-related_violence_0.pdf [lastet ned 6. desember 2019]
- UN News (2019, 1. juli). UN Children's Fund chief condemns "horrific" Kabul bomb attack. *UN News*. Tilgjengelig fra <https://news.un.org/en/story/2019/07/1041692> [lastet ned 6. desember 2019]
- UN Secretary-General (2019a, 14. juni). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_-_english_-_14_june_2019.pdf [lastet ned 6. november 2019]
- UN Secretary-General (2019b, 3. september). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly.

Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_-_english-3_september_2019_0.pdf [lastet ned 6. desember 2019]

- UN Secretary-General (2019c, 10. desember). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_10_december_2019.pdf [lastet ned 18. desember 2019]

Muntlige kilder

- Analytiker. Samtale i Kabul 28. oktober 2019.
- Bistandsarbeider. Samtale i Kabul 30. oktober 2019.
- Diplomatkilde. Samtale i Kabul 27. oktober 2019.
- Internasjonal kilde. Samtale i Kabul 27. oktober 2019.
- Internasjonal kilde. E-post 2019.
- Internasjonal kilde. E-post 2020.
- Internasjonal NGO. Samtale 30. oktober 2019.
- Internasjonal organisasjon. Samtale i Kabul 31. oktober 2019.
- Obaid Ali, analytiker i Afghanistan Analysts Network. Samtale i Kabul 30. oktober 2019.